

บทคัดย่อ

โครงการกระบวนการยกระดับคุณภาพชีวิตผลิตภัณฑ์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนปากาเกะญอใน 4 พื้นที่ชายแดนจังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เชิงเอกลักษณ์ของชุมชนปากาเกะญอใน 4 พื้นที่ชายแดนจังหวัดตาก และบ่มเพาะนักวิจัยชุมชนให้มีศักยภาพด้านการจัดการคุณภาพและสร้างมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์สู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน รวมถึงเพื่อการศึกษาทุนทางทรัพยากร ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ของทั้ง 4 พื้นที่ โดยใช้กระบวนการรวบรวมค้นคว้าข้อมูล กลไกการบ่มเพาะนักวิจัยชุมชนด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การจัดเก็บข้อมูล ทำการวัดผลความรู้ที่นักวิจัยชุมชนก่อนและหลังการดำเนินงานวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม มีการใช้เครื่องมือภายใต้กลไกการมีส่วนร่วมในชุมชนโดยใช้เวทีชุมชน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า บนเป้าหมายมุ่งเน้นกระบวนการสร้างองค์ความรู้เชิงกระบวนการสำหรับพัฒนาคนที่เป็นต้นทุนฐานรากของชุมชนปากาเกะญอในพื้นที่ชายแดน ให้มีศักยภาพด้านความรู้/ทักษะ/ประสบการณ์การวิจัยภายใต้การบูรณาการความรู้เดิม ร่วมกับความรู้ใหม่ในการยกระดับพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนอย่างเหมาะสมบนฐานด้านวิชาการและเทคโนโลยี โดยนักวิจัยชุมชนสามารถขยายผลความรู้สู่ความคิดด้านการพัฒนาที่ต่อเนื่องในการยกระดับผลิตภัณฑ์เด่นของชุมชนที่มีคุณภาพ และมาตรฐานภายใต้การร่วมมือของหน่วยงานรัฐ สนับสนุนต่อยอดการพัฒนา นอกจากนี้ยังสามารถขยายผลต่อการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษาสำหรับสร้างกระบวนการเรียนรู้ สำหรับเครือข่ายการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเครือข่ายชนเผ่าต่างๆ ทั้งที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนและชุมชนอื่นๆ ได้เรียนรู้แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เกิดความมั่นคงทางอาชีพ ภายใต้ขอบเขตการดำเนินงานของโครงการวิจัยฯ ในระยะเวลา 1 ปี ที่มีปัจจัยที่เป็นข้อกำหนดสำคัญคือ วิถีด้านการเกษตรที่มีปัจจัยช่วงเวลาของฤดูกาลที่ต้องมีการดำเนินงานของชุมชนเป้าหมาย และสภาพพื้นที่ชุมชนที่มีข้อจำกัดต่อการเดินทางและการติดต่อสื่อสารที่อาจจะมีผลต่อการดำเนินงาน จึงได้มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับพัฒนาทางความคิดในรูปแบบ Active Learning โดยจัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้ ตามแผนการดำเนินงานที่วางไว้ร่วมกัน บูรณาการวิธีการจัดการกระบวนการเรียนกับการบริการวิชาการผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Transfer Technology) และการพัฒนาเทคโนโลยีแบบมีส่วนร่วม (Participatory Development Technology) ทำการขยายผลการเรียนรู้สู่การปฏิบัติการทดลองด้วยตนเองของนักวิจัยชุมชน (PAR) ในการถ่ายทอดความรู้เชิงวิชาการมีกลไกการเข้าถึงและเข้าใจเนื้อหาความรู้ของนักวิจัยชุมชนที่ผ่านการร่วมอธิบายด้วยภาษาปากาเกะญอของทีมนักวิจัยร่วม มีการประยุกต์ใช้ต้นทุนเดิมที่มีในนักวิจัยชุมชน เช่น ประสบการณ์ความรู้ เครื่องมือ เทคโนโลยีที่คุ้นชิน เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ และวัสดุในชุมชน สำหรับใช้ในการสร้างการเรียนรู้ มีการกำหนดพื้นที่ดำเนินงานที่ยึดจุดศูนย์กลางที่เกิดความสะดวกต่อการเดินทางและมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม การดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมมีการปรับรายละเอียดการดำเนินงานที่สามารถจัดเก็บข้อมูลด้านอื่นๆ การกำหนดบทบาทนักวิจัยชุมชนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มในส่วนของวิทยากรกระบวนการประจำกลุ่มและการจัดบันทึกข้อมูล โดยวิธีการชวนพูดคุย แลกเปลี่ยน ค้นหารายละเอียดของชุมชน โดยมีทีมนักวิจัยหลักและนักวิจัยร่วมทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ช่วยเสริมการจัดกิจกรรม ตลอดจนร่วมในกระบวนการของกลุ่มหมู่บ้านที่มีสมาชิกค่อนข้างน้อย มีการวิเคราะห์ต้นทุนชุมชนของทั้ง 4 พื้นที่ พบว่าในพื้นที่ทั้ง 4 พื้นที่ยังคงมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์